

Низька ефективність поточного інтеграційного процесу пострадянського простору обумовлена такими причинами: 1) відсутність власних інтеграційних інтересів та результатів; 2) неузгодженість дій країн-учасниць та їхня безкомпромісність в прийнятті рішень; 3) відсутність чіткого плану реалізації інтеграційних процесів; 4) вплив на країни-учасниці інтеграційних процесів інших структур та утворень; 5) неможливість реалізації прийнятих інтеграційних рішень. Відсутність же скоординованої внутрішньої політики країн колишнього СРСР призвела до виникнення внутрішніх суперечок між ними, чому сприяє політика провідних світових сил. Відтак, функціонування економік цих країн поза інтеграцією не сприяє їх глобалізації у світову економіку.

Взаємозв'язок ефективності інтеграційних процесів та процесу глобалізації пострадянського простору у світову економіку підтверджує факт відсутності видимих результатів цих двох процесів сьогодні. Так, економіки більшості держав пострадянського простору, сьогодні не є конкурентоспроможними на світовому ринку. Лише завдяки істотному ресурсному потенціалу, який, втім, носить вичерпний характер, Російська Федерація сьогодні є більш-менш помітним суб'єктом на світовому ринку. Відносно конкурентоспроможності іншої її продукції, то вона значно поступається багатьом західним країнам.

Таким чином, відсутність результатів інтеграційних процесів на пострадянському просторі гальмує його глобалізацію у світовому господарстві. Процесу глобалізації сприяє, з одного боку, регіоналізація, яка дає міцний кумулятивний ефект формування світових гео економічних полюсів, а з іншого – інтеграція, що сприяє об'єднанню зусиль для досягнення поставлених цілей.

Глобалізація пострадянського простору почалася з розпадом СРСР у 1991 р., але її міжнародно-політичні і соціально-економічні наслідки призвели до зростання протиріч між ними. Національні економіки цих країн виявились не готовими через низьку конкурентоспроможність до боротьби за нові ринки. Тому інтеграція пострадянського простору стала головною складовою їх глобалізації. Однак низька ефективність поточного інтеграційного процесу пострадянського простору, в силу неузгодженості дій країн-учасниць, їх безкомпромісності в прийнятті рішень, а також ряду інших проблем на сьогодні теж не сприяє їх глобалізації.

1. Дергачев В.А. *Международные экономические отношения: Учебник.* – М., 2005.
2. Празаускас А. СНГ как постколониальное пространство // *Независимая газета* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ualbarta.ca/~khineiko>.
3. Егоров В.Г. *Постсоветское пространство как предмет научного осмысления* // Интернет-портал СНГ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ecis.info/news.php?id=74>.
4. *Интервью министра иностранных дел Великобритании в статье BBCRussian.com.* Лондон: *постсоветского пространства больше нет* // *BBCRussian.com*. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/russian/international>.
5. Гусев А.В. *Участие Беларуси в интеграционных процессах на постсоветском пространстве* // *Проблемы управления.* – 2010. – № 1.
6. Дмитрук А. *Докторина «Русского мира» и феномен «Советского народа»* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ukrmonitor.ucoz.org>.
7. Небренчин С.М. *Интеграционное противоборство. Борьба за советское наследие обостряется* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.whoiswho.ru>.

8. *Восприятие интеграционных процессов на постсоветском пространстве экспертами и лидерами общественного мнения: Исследование* // *Некоммерческий Фонд «Наследие Евразии»* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kreml.org/other/90622116>.
9. *Исполнительный комитет СНГ. Устав Содружества Независимых Государств* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cis.minsk.by/page.php?id=180>.
10. *Результаты исследования «Восприятие интеграционных процессов на постсоветском пространстве»* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kreml.org/other>.
11. *Информационно-аналитический портал Союзного государства Договор о создании Союзного государства.* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.souuz.by/ru/?guid=10447>.
12. *Аналитический доклад «Итоги деятельности СНГ за 20 лет и задачи на перспективу»* // *Исполнительный комитет СНГ* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cis.minsk.by/news.php?id=289>.

Demianchuk Y.A. Post-soviet space: through the integration to the globalization. In the article the attempt to examine the contradictions of the post-Soviet space, which on the one hand, are caused by the collapse of the Soviet Union and the post-Soviet space forming, on the other hand, support new integration processes in the area. The analysis of the nature of that integration processes emerged in the post-Soviet space is made. The author noted that the leaders of the integration can be regarded Russia, Kazakhstan, Belarus. The author made the conclusion that Ukraine, Russia and Belarus can and have to develop and cooperate mutually beneficial.

Key words: globalization, the integration process, the post-Soviet space

О. І. Кожухар

ІСЛАМ І ВЛАДА В ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ

Розкриваються причини ісламського відродження і виникнення політичного ісламу в пострадянських країнах Центральної Азії, аналізуються основні напрями взаємовідносин ісламу і влади.

Ключові слова: іслам, політичний іслам, радикалізм, релігійний екстремізм, тероризм

З розпадом СРСР, на політичній карті світу з'явилися п'ятнадцять незалежних держав, зокрема такі республіки, як Казахстан, Киргизстан, Туркменістан та Узбекистан. Проголошення незалежності центральнопострадянськими країнами зумовило початок постсоціалістичної трансформації, розбудови нової політичної системи, створення ринкової економіки, формування національної ідеології й ідентичності. Процес становлення державності в країнах Центральної Азії за пострадянської доби відбувався за умов відродження ісламу як всеохоплюючої ідеології широких мас населення, що був спроможний заповнити ідеологічний вакуум. Сьогодні іслам у контексті загального ісламського відродження все активніше впливає на політичні процеси у світі, що наочно продемонстрували революційні події 2010–2011 рр. в арабських країнах Північної Африки, Близького Сходу і Перської затоки.

Вивчення проблем впливу ісламу на політичні та соціокультурні аспекти розвитку пострадянських країн є досить актуальним. Відродження ісламу спричинило неоднозначні наслідки в країнах Центральної Азії, а також у Криму і на півдні України, де відбуваються складні процеси, пов'язані з ісламським відродженням, що тільки посилює науковий інтерес до проблеми. Ісламське відродження в пострадянських країнах Центральної Азії стало зокрема предметом дослідження як українських (Д. Білозір, В. Гусаков, В. Климов, С. Кравченко та ін.), так і зарубіжних дослідників (Ш. Анікер, А. Балапанова, А. Асан, А. Белоглазов, Р. Бобохонов, Е. Каніметов, Е. Карагіяніс, А. Князев, Д. Малишева, В. Наумкін, Р. Хайдаров та ін.).

Усі центральноазіатські республіки у Конституціях проголосили себе світськими державами і намагалися відокремити релігію від держави. Іслам, таким чином, був позбавлений можливості офіційно втручатися в політичне життя суспільства. Разом з тим, керівництво держав намагалося активно його застосовувати як один з інструментів створення нової ідентичності та побудови суверенної держави. Президенти майже всіх центральноазіатських республік принесли клятву на Корані, здійснили хадж, ввели ісламські елементи в державну символіку. Так, на гербах Узбекистану і Туркменістану зображено півмісяць. Правлячі еліти визнали іслам частиною культурної спадщини та національної ідентичності, сприяли вивченню його основ, будівництву мечетей та інших культових закладів, відродженню мусульманських традицій. Відродження мало загалом комплексний характер і пройшло кілька етапів. Першому, що тривав до середини 1990-х рр., були притаманні наступні особливості: конституції центральноазіатських країн закріпили і гарантували основні права і свободи громадян, зокрема на свободу світогляду та віросповідання; порівняно ліберальне законодавство, що регламентує діяльність релігійних організацій; створення автономних духовних управлінь мусульман; сприяння органів нової влади в розробці та реалізації програм відродження ісламу, встановлення ними контактів з мусульманськими країнами; підготовка в зарубіжних центрах спеціалістів з ісламу, будівництво мечетей, відкриття духовних навчальних закладів.

Важливим напрямом ісламського відродження стало відкриття шкіл, медресе, інших закладів, де населення отримувало духовну освіту. При багатьох мечетях почали працювати постійно діючі курси для бажаючих отримати початкову духовну освіту і оволодіти арабською мовою. Середню мусульманську освіту дає навчання в медресе, значну кількість яких було відкрито в 1990-х рр., за допомогою зарубіжних ісламських держав. Так, ісламський рух Гюлем (ІРГ), що зародився в Туреччині наприкінці 70-х рр. ХХ ст., відкрив у Казахстані 29 шкіл, Туркменістані – 13, Киргизістані – 12. Навчання в таких школах – світське, викладання – англійською, турецькою і національною мовами, але основна увага приділяється моральному вихованню на засадах ісламу. В Туркменістані турецька неурядова організація ВЕС відкрила й укомплектувала літературою та кадрами вчителів більше 20 початкових і середніх шкіл, де навчалися біля 3 тис. учнів [1, 167, 185–186].

Вищу духовну освіту мусульмани Центральної Азії можуть отримувати у спеціальних закладах. Так, 3 вересня 1999 р. відкрився Ташкентський ісламський інститут ім. Імама аль-Бухарі, а з 2000 р. при ньому почав працювати академічний ліцей. 2007 р. в Алмати відкрито Єгипетський університет культури. Каїрський ісламський університет «Аль-Азхар» надав найбільш підготовленим казахським студентам можливість стажування, а також почав підготовку магістрів та докторів ісламських наук [2–4].

Одночасно в країнах регіону почалося інтенсивне будівництво мечетей. Так, у Киргизії 1991 р. налічувалося 39 мечетей, 1997 р. – 160, 2000 р. – 857, а 2001 р. – уже біля 3 тис. [4]. У Туркменістані на 1995 р. діяли 30 мечетей, а 1999 р. – 223, з них 9 – у столиці країни. В Узбекистані за перші роки незалежності були відкриті близько 5 тис. мечетей [1, 78, 166]. За перші 15 років, після проголошення незалежності, в Казахстані збудували більше тисячі храмів, а на 2012 р. їх тут налічувалося вже 2700 [3]. Будівництво нових мечетей здійснювалося урядами центральноазіатських країн, а також за допомоги ісламських фондів зарубі-

жних країн (Арабських Еміратів, Туреччини, Саудівської Аравії, Пакистану).

За перші роки незалежності в пострадянських країнах Центральної Азії істотно збільшився і випуск релігійної літератури, газет і журналів, які видають як духовні управління мусульман, так і мусульманські центри зарубіжних держав. Всі ці фактори сприяли зростанню релігійної свідомості населення центральноазіатських країн. Як показали соціологічні дослідження, в Узбекистані впродовж 1998–2000 рр. вважали себе мусульманами близько 95 % опитаних, 2001 р. – 98 %, а 2004 р. – 99 %. У Казахстані на 1995 р. мусульмани складали 40 % населення, а за переписом 2009 р. – уже майже 70 % [3; 1, 195]. У Таджикистані іслам сповідують 99 % населення. Також мусульманами вважають себе 80 % киргизів, які становлять майже 75 % населення країни [5]. Таким чином, процес відродження ісламу в центральноазіатському регіоні, за умов краху системи колишніх догм та ідеологічного вакууму, сприяв відродженню релігійної свідомості населення, інтересу до мусульманських цінностей, які сприяють вирішенню життєвих проблем і моральному оздоровленню суспільства.

З другої половини 90-х рр. ХХ ст. розпочався другий етап ісламського відродження, який характеризувався виникненням політичного ісламу, що часто називають фундаменталізмом, екстремізмом, ваххабізмом. Це привело до нових взаємовідносин між державою та віруючими. Політичний іслам, з нашого погляду, слід розуміти як керівництво до політичних дій, створення політичних організацій і боротьби за ісламську державу. Це досить суперечливе явище світового масштабу, учасники якого застосовують як мирні, так і радикальні, екстремістські, терористичні форми і методи боротьби для досягнення своїх цілей. Серед причин появи політичного ісламу в Центральної Азії необхідно виділити такі, як відсутність демократії, панування авторитарних режимів, придушення будь-якої опозиції, погіршення економічного становища, корупція, інфляція, безробіття, бідність населення і глибока соціальна нерівність. Відтак, держави зіткнулися з рядом серйозних проблем, багато з яких вони так і не зуміли вирішити.

В країни регіону почали повертатися випускники навчальних закладів і релігійних освітніх центрів Близького і Середнього Сходу, які принесли не тільки релігійні знання, а й ісламську політичну ідеологію, яка в багатьох випадках відрізнялася радикалізмом в методах і засобах досягнення поставленої мети. Крім того, в країнах Центральної Азії легально діяли місіонери і проповідники, емісари різних міжнародних мусульманських фондів та організацій, які активно розповсюджували ідеологію політичного ісламу, ідею заміни світської держави теократичною. Іншим важливим елементом політизації і радикалізації ісламу у пострадянських країнах Центральної Азії було те, що сама мусульманська община регіону досить неоднорідна, а її погляди на методи реалізації основних положень ісламу в суспільно-політичному та економічному житті досить полярні: від поступового проведення реформ – до створення ісламської держави шляхом збройної боротьби.

Так, у Таджикистані 1991 р. утворилася Партія ісламського відродження Таджикистану (ПІВТ), програма якої передбачала розбудову ісламської держави і проголошення шаріату як єдиної правової системи країни. В ході громадянської війни 1992–1997 рр. іслам заявив про себе як політична сила, а опозиція, до якої входила ПІВТ, намагалася реалізувати цю програму. Однак, зазнавши невдачі, змушена була підписати уго-

ду з владою і продовжила мирну політичну боротьбу. Ця партія переглянула стратегію і виступає за демократичний розвиток країни, вважаючи його сумісним з ісламськими цінностями. Після подій 11 вересня 2001 р. у США, ПІВТ засудила терористичні акти і відмежувалась від тероризму як політичного засобу боротьби. Як опозиційна партія ПІВТ наполягає на багатопартійній системі, прозорості виборів, політичному плюралізмі, свободі слова, дотримання прав людини, виступає за еволюційне формування національного «мусульманського суспільства і держави» в рамках Конституції Республіки Таджикистан [6].

Партія «Хізб ут-Тахрір аль-ісламі» (ХТІ) (в перекладі з арабської – Партія ісламського визволення) була створена 1953 р. у Сирії відомим релігійним діячем Такіуддіном Набхані. Вона виступає з ідеями панісламізму, розповсюдження ісламу в усьому світі та повернення мусульман до ісламського способу життя. Ця мета може бути досягнута шляхом створення мусульманської держави – халіфату. В партії існує власна конституція ісламської держави, що налічує 187 статей. З середини 1990-х рр. вона значно активізувала діяльність в Центральній Азії, зокрема в Узбекистані зайняла нішу, яка раніше належала світській опозиції, що зникла з політичної арени внаслідок урядових репресій. У Киргизстані й Узбекистані глибоко законспіровані прихильники ХТІ активно проводять агітацію, залучаючи до своїх лав студентів, військових і дрібних підприємців. Незважаючи на постійні репресії влади, ХТІ продовжує діяльність не тільки мирним шляхом. 2004 р. бойовики партії здійснили терористичні акти в Ташкенті, в березні 2005 р. тахріривці були учасниками «тюльпанової революції» (Киргизстан), а в травні – андижанських подій (Узбекистан). На думку дослідників, ХТІ є найбільш чисельною, організованою і розгалуженою політичною організацією в Центральній Азії. Відділення у всіх країнах регіону об'єднують тисячі людей [7, 139]. Ця партія не несе прямої загрози державам Центральної Азії, – стверджує Е. Карагіяніс, але, ХТІ підтримує своїми збройними силами армію або правоохоронні органи для повалення уряду тієї чи іншої країни [8].

З 1996 р. основною силою політичного ісламу став, створений 1988 р., Ісламський рух Узбекистану (ІРУ), що головною метою проголосив ліквідацію світського, авторитарного режиму президента І. Карімова та створення ісламської республіки. ІРУ підтримує зв'язки з «Аль-Каїдою» і рухом «Талібан». Фінансова база – наркотовілля, допомога етнічних узбеків з Туреччини та Саудівської Аравії. Бойовики ІРУ здійснили замах на президента Узбекистану І. Карімова (лютий 1999 р.), провели терористичні акти в Ташкенті і Бухарі (квітень 2004 р.), спробували прорватися через Киргизію до Узбекистану (квітень і серпень 2000 р., липень 2001 р.) і підняти населення на збройну боротьбу проти світських урядів. У ніч з 12 на 13 травня 2005 р. в Андижані, під час збройного виступу ісламістів, лунали вимоги відставки президента. Виступи прокотилися кількома містами і селищами узбецької частини Ферганської долини, але всі вони були придушені. Після розгрому руху «Талібан» в Афганістані і подій травня 2005 р., основні сили ІРУ були суттєво підірвані, але її організаційні структури продовжують вести пропагандистську діяльність у глибокому підпіллі в Узбекистані, Киргизстані й Таджикистані [9, 63–65].

У Казахстані релігійний екстремізм не знайшов широкого підтримки серед населення. Разом з тим, за даними ЗМІ, сучасна економічна криза, соціальні напруга в суспільстві, невдоволення владою можуть стати

поштовхом для його поширення, а країна також є територією пропаганди радикального ісламу. Вибух радикальних настроїв, які супроводжувалися серією терактів, припав на 2011–2012 рр. Тільки в першій половині 2011 р. радикальні ісламісти здійснили тут 5 терактів і операцій проти органів правопорядку. Влітку та восени 2012 р. теракти і збройні виступи ісламістів розгорнулися з новою силою. На думку деяких дослідників, це було пов'язано з впливом подій «Арабської весни». Правоохоронні органи певною мірою зуміли переломити ситуацію і знешкодити радикальних ісламістів, активізація яких у Казахстані перетворилася на системну проблему. На території республіки діють такі угруповання ісламістів, як «Хізб ут-Тархир», «Ісламський рух Узбекистану», ряд уйгурських націоналістично-релігійних організацій, киргизька «Талігі джамаат» та ін. Уряд досить рішуче веде боротьбу проти радикальних ісламістів і терористів. У жовтні 2004 р. партія ХТІ була офіційно заборонена, а на початку 2005 р. парламент прийняв закон «Про протидію екстремізму», який визнав членство в партії ХТІ незаконним. Восени 2011 р. прийняті закони щодо релігійної діяльності і релігійних об'єднань, внесені зміни і доповнення до законодавчих актів республіки з цих питань [7, 183–188, 219–233].

Поширення радикального ісламу з його екстремістськими і терористичними методами боротьби змусли владу центральноазійських країн реагувати на ці виклики. Були внесені зміни і доповнення до законодавчих актів щодо свободи совісті, проведені заходи з впорядкування діяльності релігійних, насамперед місіонерських організацій, перевірки релігійних видавництв і ЗМІ, посилено контроль за завезенням релігійної літератури. Правоохоронні органи отримали можливість контролювати діяльність релігійних організацій, закривати духовні заклади за пропаганду ідей політичного ісламу, регулювати кількість громадян, які виїждять за кордон для отримання духовної освіти. Для протидії ісламському тероризму й екстремізму члени СНД створили 2005 р. антитерористичний центр у Бішкеку (Киргизія), сили швидкого реагування Центральної Азії (2001 р.), в травні 2002 р. – Організацію договору колективної безпеки. Одночасно членами Шанхайської організації співробітництва було створено антитерористичний центр, який має взаємодіяти з аналогічними центрами СНД.

Таким чином, після проголошення незалежності в країнах Центральної Азії почалося справжнє ісламське відродження. Правлячі еліти визнали іслам частинною культурною спадщини та національної ідентичності, підтримували офіційний іслам та його цілком лояльне до влади духовенство. Разом з тим відсутність реальної демократії, придушення опозиції, велика соціальна ціна економічних реформ сприяли розповсюдженню ідей радикального ісламу, прихильники яких використовують для досягнення своїх цілей екстремістські і терористичні методи боротьби. Уряди центральноазійських країн, офіційне духовництво застосували проти політичного ісламу всі методи протидії від широкої пропаганди ідей ісламу – до силового придушення виступів екстремістів і терористів. Зупинити поширення радикалізму, тероризму та екстремізму можна лише за умови реформування політичних систем, розвитку демократії, існування реальної опозиції, подолання інфляції, корупції та підвищення життєвого рівня населення.

2. Юсупов А. Свобода совести и религиозные организации Узбекистана [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.centrasia.ru.
3. Балапанова А., Асан А. Ислам в Казахстане // Вестник КазНУ. – 2012. – № 1 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.art.clez.com.
4. Каниметов Э. Политизация ислама в Киргизии. Есть ли альтернатива? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.centrasia.ru.
5. Хайдаров Р. Взаимодействие религии и государства в Таджикистане: проблемы и перспективы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.centrasia.ru.
6. Абдулло Рахманов. Взгляд исламских политических групп Таджикистана на демократию: сравнительный анализ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.easttime.ru/analytic>.
7. Белоглазов А.В. Влияние ислама на политические процессы. – Казань, 2013.
8. Карагиянис Э. Политический ислам в Средней Азии и роль, которую играет Хизб-ут-Тархир [Электронный ресурс]. – Режим доступа: al-wayi-org
9. Малышева Д. Центральная Азия в свете «демократических революций» // Международная экономика и международные отношения. – 2006. – № 8.

Kozhukhar O. *Islam and power in post-soviet countries of Central Asia*. In the article are described the reasons of Islam's revival and the origin of the political Islam in the post-Soviet countries of Central Asia, the main ways of the Islam and power interrelation.
Key words: Islam, political Islam, terrorism

В. В. Піткевич

СУТНІСТЬ АКЦІЙ РОСІЙСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ «МОЛОДЁЖНОЕ ЕДИНСТВО» І «ИДУЩИЕ ВМЕСТЕ» У 2000–2005 рр.

Стаття висвітлює основні напрями діяльності молодіжних організацій «Молодёжное Единство» і «Идущие вместе», а також особливості їхніх акцій, демонстрацій, мітингів та інших форм мирних зборів.

Ключеві слова: молодіжна організація, молодіжна політика, політична боротьба, акція, толерантність

Формуючи у 2000 р. нову систему влади, політична еліта Росії активно заручалася підтримкою молоді. Енергійність та рішучість нового президента вселяла оптимізм у молодих людей. Мережа молодіжних організацій, що підтримували владу, охопила всю країну. Швидко зростала кількість прихильників діючої влади. З 1999 до 2003 рр. партія влади отримала конституційну більшість у Держдумі (понад 300 депутатських мандатів з 450). У Росії поступово встановилася монополія на владу, а нова політична еліта спирається винятково на одну партію – «Єдина Россия». Цього не можна сказати про молодіжну політику, оскільки влада не обмежується однією молодіжною структурою. Офіційно до партії влади належала лише одна організація – «Молодёжное Единство», але фактично в Росії на той момент існував ряд молодіжних течій, які відкрито виступали з підтримкою нового керівництва країни, знаходячись у неофіційній залежності від нього.

Характерно, що найчисленнішою та найбільш впливовою молодіжною організацією Росії, за роки правління В. Путіна, було неофіційне молодіжне крило Кремля – «Молодёжное Единство», а формально – самостійна молодіжна течія «Идущие вместе», що з 2005 р. стала фундаментом для створення організації «Наши». Надалі ця організація стала найвідомішою молодіжною силою у сучасній історії Росії. Її популярність була зумовлена чисельністю та досить рішучими діями. Репутація лютих борців з опозицією та ворогами режиму В. Путіна неодноразово ставила

організацію та її лідерів у центр політичних скандалів. Зі сторони опозиції, в бік влади неодноразово лунали звинувачення у заступництві та потуранні протизаконних дій «Идущих вместе».

На цьому тлі виникло чимало питань. З якою метою влада підтримувала організацію «Идущие вместе», якщо в неї була власна партійна молодіжна організація – «Молодёжное Единство»? Які завдання стояли перед обома впливовими молодіжними організаціями? Як втілювалися в життя соціальні, економічні, культурні та політичні ініціативи організацій? Який характер носили вуличні мітинги, демонстрації, пікети та інші зібрання і чи завжди вони були мирними? Чи існувала толерантність між політичними опонентами, під час проведення вуличних акцій? Чи можливо було співробітництво з опозиційними силами? Чи існувало відкрите протистояння, що переходило до бійок між прихильниками влади та прихильниками опозиції? Який вплив на молодь та суспільно-політичне життя держави мали акції цих організацій? Яку небезпеку приховували в собі вуличні демонстрації для суспільства? Означені питання досить актуальні, а відповіді на них затребувані суспільством. Розуміння ж розвитку молодіжної політики на першому етапі президентства В. Путіна надасть можливість докладно проаналізувати сьогоденню ситуацію в молодіжному середовищі РФ, а також скласти прогнози і сформулювати у молодих людей систему цінностей, які мотивують їх вступати до молодіжних об'єднань.

Аналіз праць з цієї проблематики виявив, що вона не має поки широкого спектру інформації в історичному ракурсі та включає, здебільшого, політологічні студії. Відчувається недостатність у роботах узагальнюючого характеру. Перевага у розробці теми належить російським ученим, журналістам і політологам. Загалом праці з цієї теми можна поділити на дві групи – політологічні й історичні. Більшість поки що становлять політологічні дослідження, серед яких слід виділити статті А. Колесниченка [1], Т. Попова [2], А. Шаповалова [3], якими висвітлюються особливості діяльності молодіжних організацій, зокрема «Молодёжного Единства» та «Идущих вместе». Згадані автори висвітлюють напрями та сфери діяльності організацій, намагаючись проводити власні розслідування. Опираючись на факти та документи, вони прагнуть зокрема підвищити достовірність, а разом з нею, і цікавість до власних праць.

Серед історичних публікацій, варто згадати роботу Т. Становой – «Молодёжные организации в современной России» [4], в якій проведено ґрунтовний аналіз найбільш значимих молодіжних течій Росії, висвітлені напрями їх діяльності, запропонована авторська система координат для класифікації організацій за кількома критеріями. Також треба відзначити працю Е. Лоскутовой – «Юная политика. История молодёжных политических организаций современной России» [5], якою детально та послідовно розглянуто історію молодіжних політичних течій сучасної Росії, висвітлено особливості співпраці «Идущих вместе» та «Молодёжного Единства» з владою та іншими організаціями, а також – основні напрями діяльності організацій. Заслугують на увагу і розвідки Р. Розовської [6] та Н. Борисова [7], в яких роль і значення молодіжних течій у сучасній Росії аналізуються з історичного погляду. Мета цієї статті – аналіз діяльності молодіжних організацій «Молодёжное Единство» і «Идущие вместе», в межах акцій і заходів соціально-економічної, культурної та політичної спрямованості, задля визначення ролі цих організацій у житті молоді та суспільства загалом, а також встановлення рівня толеран-